

Laitoshoidon Lape-työryhmä /

Palvelukuvaus

Palvelukuvauksen avulla on tarkoitus selvittää ja jäsentää Uudenmaan tasolla (*summatieto*) yksittäisen palvelun/palvelukokonaisuuden sisältö ja luoda ymmärrystä siitä, miltä Uudenmaan maakunnan alueella toimiva ko. palvelukokonaisuus tällä hetkellä näyttää. Ymmärryksen pohjalta pystytään luomaan kokonaiskuvaa ja näkemystä tulevaisuuteen, ts. miltä palveluiden tulee näyttää ja minkälaisia palvelukokonaisuuksia tulee muodostaa vuoden 2019 jälkeen. Tällä lomakkeella kerättyä laadullista dataa hyödynnetään mm. maakuntastrategian ja sen sisältämän palvelustrategian valmisteluprosessissa.

Kuvauksen tulee kattaa kaikkien tehtäviä luovuttavien organisaatioiden (kuntien) palvelut. Niissä palveluissa/lomakkeen osissa, joissa tämä ei ole mahdollista, laaditaan erilliset kuvaukset. Valmisteluryhmän puheenjohtaja linjaa tarvittaessa käsiteltävää palvelu-/tehtävävalikoimaa muutosjohtajaa konsultoiden.

Palvelu-
kokonaisuuden
nimi:

Lastensuojelun laitosmuotoinen vastaanotto ja arviointitoiminta

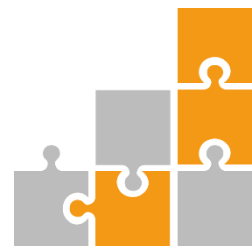
Palvelun sisältö

Palvelun käyttö alkaa usein kiireellisessä sijoitustilanteessa tai akuutissa tilanteessa avohuollon tukitoimena. Palvelun toteuttamisen aikana tehdään myös lapsen ja perheen tilanteen arviointi. Kyse on usein akuuttiin tai pitkittyneeseen kriisiin vastaamisesta. Palvelulla vastataan lapsen tilanteen turvaamiseen. Akuutissa tilanteessa palvelussa turvataan myös huostassa olevan, pitkäaikaisesta sijaishuoltoyksiköstään poissa olevan lapsen tilanne hänet tavoitettaessa.

Palvelujen
käyttäjät,
käyttäjryhmät

Vastaanotto- ja arviointilaitoksen palvelu on tarkoitettu akuutissa sijaishuollon tarpeessa oleville 0-17-vuotiaille. Asiakkuussuhteet ovat lyhytkestoisia, yksittäisistä päivistä muutamaan kuukauteen. Asiakkaita ei ole segmentoitu problematiikan tai sijoituksen syyn nojalla (paitsi erittäin raju, katkaisutyypistä hoitoa tarvitseva päihdeongelma), mutta yksiköt keskittyvät tietyn ikäisten lasten hoitoon. Vastaanotto- ja arviointiyksiköihin sijoitetaan ensisijaisesti nuoruusikäisiä, nuoremmille kouluikäisille on joitain yksiköitä. Alle kouluikäiset sijoitetaan Uudenmaan alueella lähes poikkeuksetta vastaanottoperheisiin. Osa etenkin nuoruusikäisistä asiakkaista tulee sijoitusjaksolle yksikköön useammin kuin kerran. Pääosa asiakkuuksista on kuitenkin kertaluonteisia.

Kuntien omissa yksiköissä on vuonna 2016 tuotettu vastaanoton hoitovuorokausia yhteensä 45063. Ostopalveluna hankittuja vastaanottotoiminnan vuorokausia kunnat ovat ilmoittaneet yhteensä 3235 (=n. 6,6%). Luku ei kuitenkaan ole kattava, koska useissa kunnissa vastaanoton ostoja ei ole eriytetty tilastollisesti muista laitoshoidon ostoista.

<i>Palvelujen käyttäjien määräytyminen</i>	<p>Vastaanotto- ja arviointiosastojen asiakkaat ovat lastensuojelulain nojalla sijoitetut alle 18-vuotiaat Uudenmaan kuntien lapset, jotka ovat välittömässä vaarassa ja tarvitsevat vaaran vuoksi kiireellistä sijoitusta. Lapset voivat tulla sijoitukseen myös kiireellisenä avohuollon tukitoimena tai huostaanotettuina. Päätöksen sijoituksesta tekee sosiaalihuollosta vastaavan toimielimen määräämä ammatillisen kelpoisuuden omaava sosiaalityöntekijä. Akuutissa tilanteessa palvelussa turvataan myös huostassa olevan, pitkäaikaisesta sijaishuoltoyksiköstään poissa olevan lapsen tilanne hänet tavoitettaessa. Palveluun voidaan tulla vuorokauden kaikkina aikoina.</p>
<i>Palvelutarpeen selvittäminen</i>	<p>Päätöksen sijoituksesta ja sen lopettamisesta tekee sosiaalihuollosta vastaavan toimielimen määräämä ammatillisen kelpoisuuden omaava sosiaalityöntekijä. Ennen päätöstä on selvitettävä lapsen, vanhemman, huoltajan sekä muun lapsen hoidosta ja kasvatuksesta tällöin vastaavan henkilön mielipide ja käsitys asiasta. Jos asiaan osallisen mielipidettä ja käsitystä ei ole selvitetty ennen päätöstä, on hänelle tiedotettava kiireellisestä sijoituksesta mahdollisimman pian tapahtuman jälkeen. Tiedottamisen yhteydessä hänelle on varattava mahdollisuus esittää käsityksensä asiasta ja saada tietoa hänen oikeudesta saada apua.</p> <p>Sijoituksen aikainen palvelutarve arvioidaan yhteistyössä lapsen perheen, lapsen ja vastuusosiaalityöntekijän sekä muiden tarvittavien tahojen kanssa</p> <p>Vastaanotto- ja arviointiosastoilla on käytössä arviointimalleja (vaihtelevat jonkin verran kunnittain) lapsen ja perheen tuentarpeen arvioimiseksi. Jakson aikana tehdystä arvioinnista laaditaan yhteenveto.</p>
<i>Vaikuttavuus</i>	<p>Vastaanotto- ja arviointiosastoilla tarjotaan hoitoa, kasvatusta ja ohjausta alle 18 -vuotiaille Uudenmaan alueen kuntien lapsille ja heidän perheilleen. Sijoituksen aikana tehdään kriisi- ja arviointityötä sekä jatkosuunnitelma yhdessä perheen ja sosiaalityöntekijän kanssa.</p> <p>Palvelulla vastataan lapsen tilanteen turvaamiseen. Kyse on usein akuuttiin tai pitkittyneeseen kriisiin vastaamisesta. Tavoitteena on tukea lapsia ja perheitä niin että lapsi mahdollisuuksien mukaan voi palata tarvittavien palveluiden tukemana kotiin tai siirtyä hänen tarpeitaan vastaavaan sijaishuoltoon. Huolella tehty vastaanotto- ja arviointityö voi estää pitkäaikaiseen sijaishuoltoon siirtymisen sekä sijaishuollon ollessa tarpeen turvaa tarpeita vastaavaan kuntoutukseen siirtymisen.</p>
<i>Sidosryhmät ja kumppanuudet</i>	<p>Lapset ohjautuvat palveluun lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän tai päivystävän sosiaaliviranomaisen päätöksellä. Tiivistä yhteistyötä tehdään sosiaalityön eri toimijoiden lisäksi koulutoimen, sijaishuollon muiden toimijoiden, asiakasohjauksen sekä lasten- ja nuorten psykiatrian, terveydenhuollon, poliisin, nuorisoasemien ja avohuollon palveluita tuottavien tahojen kanssa.</p>
<i>Palvelulupaus</i>	<p>Ilmoita tässä palvelulle asetettu ja palvelun käyttäjille annettu palvelulupaus jos sellainen on muotoiltu ja olemassa.</p>
<i>Henkilöstö ja toimipisteet</i>	<p>Vastaanotto- ja arviointityö on kriisiluonteista, akuutissa tilanteessa käynnistyvää vuorovaikutustyötä. Työ on kolmivuorotyötä, jota tehdään pääosin ohjaajien (sosionomi AMK) toimesta, mutta moniammatillisten tiimien tuella. Työ on hyvin ennakoimatonta sekä</p>

(10)

asiakasvirran että -aineksen osalta. Sijoituksia voidaan tehdä ympäri vuorokauden ja yksiköiden on siten oltava valmiudessa vastaanottaa uusia lapsia ympäri vuorokauden. Tämä aiheuttaa sitä, että ajoittain yksiköihin on sijoitettu lapsia yli paikkaluvun. Toisaalta työn vaihtelevuus ja monipuolisuus koetaan myös rikkautena. Uudenmaan alueen kuntien vastaanottoyksiköissä on erilaisia varallaolojärjestelmiä (nk esimiespäivystys), jotka poikkeavat toisistaan sekä päivystävien henkilöiden että päivystys-/varallaoloajan kattavuuden suhteen.

Sijoitukseen tulevat lapset ja heidän perheensä ovat kriisissä, vaikkakin syyt sijoitukselle ovat yksilöllisiä. Asiakaskunta on pääosin erittäin vaativahoitoista ja lapsilla on paljon mielenterveyden häiriöitä, erilaisia lääkityksiä, somaattisia ja neurologisia haasteita sekä runsasta päihteiden käyttöä. Kielellisiä haasteita lisää asiakkaiden laaja monikulttuurinen kirjo: maahanmuuttajataustaiset lapset ovat pääkaupunkiseudun suurissa kaupungeissa ylliedustettuina asiakaskunnassa. Asiakkaiden lyhyet sijoitukset tekevät rotaation nopeaksi, mikä on yhtäältä raskasta asiakkaiden alati vaihtuessa. Toisaalta myös positiiviset muutokset asiakkaiden tilanteissa tulevat nopeasti näkyviksi, mikä on työssä motivoivaa.

Työssä korostuvat vuorovaikutustaidot, koska työtä tehdään paitsi lasten ja heidän perheensä kanssa, myös lasten moninaisten verkostojen kanssa (läheisverkostot, terveydenhuolto, koulut jne). Paitsi haastattelut, toiminnan ohjaaminen ja sosiaalinen työ, vastaanotto- ja arviointiyksiköiden työ on myös jatkuvaa kirjaamista. Dokumentointi on erittäin keskeistä arviointityössä.

Uudenmaan alueella on 14 kuntien omaa vastaanotto- ja arviointiyksikköä, joissa on yhteensä 159 asiakaspaikkaa (vuonna 2018). Yksiköt sijaitsevat Espoossa, Helsingissä, Hyvinkäällä, Järvenpäässä, Lohjalla, Porvoossa, Tuusulassa ja Vantaalla. Tarpeeseen pyritään primaaristi vastaamaan kuntien omana toimintana, mutta kaikissa kunnissa ei ole omia yksiköitä ja ajoittain myöskään olemassa olevat yksiköt eivät pysty vastaamaan kaikkiin akuutteihin sijoitustarpeisiin. Näissä tilanteissa palvelua hankitaan ostopalveluna. Lisäksi kunnat, joilla ei ole omia yksiköitä, ostavat palvelun poikkeuksesta. Joitain yksittäisten kuntien välisiä järjestelyjä palvelun ostamiseksi naapurikunnasta on olemassa, mutta ensisijaisesti ostot kohdentuvat yksityisten palveluntuottajien yksiköihin. Vastaanotto- ja arviointitoimintaa ei ole ennen vuotta 2018 kilpailutettu ja siten ostopalveluna saatavan palvelun laatu vaihtelee. Uudet puitesopimukset vastaanottotoiminnan osalta astuvat voimaan 1.1.2019.

Kuntien omissa yksiköissä osastotyön henkilöstömitoitus on 1.0-1.3. Asiakaspaikkojen määrä osastolla on 6-7. Kaikissa yksiköissä on jotain erityishenkilöstöä ohjaajien ja vastaavan ohjaajan lisäksi, mutta erityistyöntekijöiden resurssi ja koulutustausta vaihtelevat yksiköittäin / kunnittain.

Espoo: Poijupuiston vastaanottokodit 2 osastoa, molemmilla osastoilla 1 vastaava ohjaaja ja 8 ohjaajaa. Lisäksi yhteisenä resurssina 1 ruokahuollosta vastaava ohjaaja (on ohjaajan vakanssilla, joten voi vastata puhelimeen yms.) ja 1 sairaanhoitaja. Lisäksi Poijupuiston lastensuojelupalveluiden toimintaterapeutti työskentelee vastaanottokoteihin sijoitettujen lasten kanssa, tekee vähintään alkuhaastattelun jokaiselle.

Auroran vastaanottokodissa on 1 osasto ja henkilökunta on 1 vastaava ohjaaja, 8 ohjaajaa sekä 1 keittäjä emäntä

Helsinki:

Lasten vastaanotto:

Lastenkodin johtaja, johtava ohjaaja, 4 vastaavaa ohjaajaa 1 psykologi, 2 erityissosiaalityöntekijää, 1 sairaanhoitaja, 37 ohjaajaa ja 1 keittäjä eli yhteensä 48 vakanssia.

Nuorten vastaanotto:

Lastenkodinjohtaja, 1 johtava ohjaaja, 3 erityissosiaalityöntekijää, 3 psykologia, 7 vastaavaa ohjaajaa, 3 kotihuollon ohjaajaa, 3 sairaanhoitajaa ja 46 ohjaajaa eli yhteensä 67 vakanssia.

Hyvinkää: Vastaanottokodissa on 1 vastaava ohjaaja, 6 ohjaajaa, 1 yövalvoja, 1 sairaanhoitaja sekä toimintaterapeutti (80%). Yhteensä siis 9.8. eli hoitosuhdeluku on 1.4.

Lisäksi yksikössä on Kotihuollon ohjaaja joka vastaa siivouksesta ja ruokahuollosta. Johtajan resurssi ei ole hoitohenkilökunnan mitoituksessa. Johtajan toimii lähiesimiehenä myös tehostetun kotiuttavan perhetyön työntekijöille.

Järvenpää: Työntekijöitä 1 vastaava ohjaaja, 7 ohjaajaa, 1 psyk sh(50%), ruokapalveluvastaava (50%), kaksi viime mainittua lastenkodin kanssa yhteisiä.

Lohja: Vastaanotto-osastoilla on yhteensä 15 työntekijää: 11 sosionomia tai sosiaalikasvattajaa ja 4 sairaanhoitajaa. Yksikön esimiehenä toimii lastensuojelun johtaja.

Porvoo: Porvoon Alva-talossa työskentelee 1 vastaava ohjaaja ja 9 ohjaajaa. Asiakaspaiikkoja nuorille on 7, joista 3 on vastaanottopaikkoja.

Tuusula: Työntekijöitä 1 vastaava ohjaaja, 8 ohjaaja, 1 erityistyöntekijä

Vantaa:**Viertolan vastaanottokoti (nuoret):**

Kaksi vastaanotto-osastoa, joissa molemmissa 1 vastaava ohjaaja ja 8 sosiaaliohjaajaa (sosionomi AMK). Lisäksi selvittelytyön tukena on moniammatillinen terveydenhuollon tiimi, johon kuuluu 1 psykologi, 2 sairaanhoitajaa ja 3 toimintaterapeuttia. Terveydenhuollon tiimi työskentelee myös muiden Viertolan palvelujen työn tukena.

Tammirinteen vastaanottokoti (lapset):

Kaksi vastaanotto-osastoa, joissa molemmissa 1 vastaava ohjaaja ja 8 sosiaaliohjaajaa (sosionomi AMK). Selvittelytyön tukena ovat terveydenhuollon ammattilaiset sairaanhoitaja (30% työajasta per osasto), toimintaterapeutti (30% työajasta per osasto) ja psykologi (25% työajasta per osasto).

Resurssit

Uudenmaan alueella on kuntien omissa lastensuojelun sijaishuollon vastaanottoyksiköissä yhteensä 156 paikkaa. Kuntien omissa yksiköissä on vuonna 2016 tuotettu vastaanoton hoitovuorokausia yhteensä 45063.

Espoo: Poijupuiston toteutuneet kustannukset vuonna 2016 yht. 1 460 168 € ja Auroran vastaanottokodin kustannukset 1 043 825 €.

Poijupuiston vastaanottokodin hoitovuorokauden hinta vuonna 2016 oli 358,38€ ja Auroran vastaanottokodin 295,05€

Helsinki: Vuoden 2016 eurot oma laitospäästä 9 779 697 € ja vuorokaudet 26888 vrk. Näin ollen hoitovuorokauden keskihinta oli 363,70 €.

Hyvinkää: Kotirinteen toiminnan kustannukset vuodelta 2016 yhteensä: toimintakate 686 279 €, toimintakulut yhteensä 814 488€ josta hallinnon vyörytyksiä 74704€. Tuottoja ulkokuntien sijoituksista yms. yhteensä 128 210€, Hoitovuorokauden hinta oli 358,92€

Järvenpää: Kustannukset v 2016 yhteensä, toimintakate 585 472€, toimintakulut yhteensä 670251 €. Keskimääräinen hoitovuorokauden hinta oi 326€.

(10)

Tuottoja ulkokuntien sijoituksista ym. tuli 84 778€ Kustannuksissa mukana jyvitettyä myös johtajan palkkaa.

Lohja: Lohjan oman vastaanottokodin Ojamon perhetukikeskuksen kokonaiskustannukset vuonna 2016 olivat yhteensä 1 219 178€. Hoitovuorokausia oli yhteensä 4546 ja hoitovuorokauden keskihinta n. 268 €.

Vantaa: Tommi täydentää, noin 1600000 euroa yhteensä (14 paikkaa)
Hoitovuorokauden hinta: Viertolan vastaanottokodin vastaanotto toiminta 359€/vrk ja Tammirinteen osasto vastaanotto toiminta 356€/vrk (2017) eli keskimäärin 357,5 €.

Porvoo: Alva-talon vastaanotto paikkojen (3) hoitovuorokaudet vuonna 2016 oli 353. Vuorokausihinta 235,47€/vrk, joten kustannuksen yhteensä 83 120€.

Tuusula: Koivukujan kustannukset vuonna 2016 olivat 1 154 000€ ja vuorokausihinta 407,74€

Ostopalveluna hankittuja vastaanotto toiminnan vuorokausia kunnat ovat ilmoittaneet yhteensä 3235 (=n. 6,6%). Luku ei kuitenkaan ole kattava, koska useissa kunnissa vastaanoton ostoja ei ole eriytetty tilastollisesti muista laitoshoidon ostoista. Euromääräisiä hankintatietoja ei ole saatavilla kattavasti Uudenmaan kunnista.

*Hyvät
käytännöt,
kehittämishankkeet*

Kuvaa lyhyesti viime vuosina kehitettyjä uusia toimintamalleja ja hyviä käytäntöjä sekä toimintatapainnovaatioita palvelun tuottamisessa. Ilmoita palvelua koskevat olennaiset käynnissä olevat kehittämishankkeet.

Hyvät käytännöt, kehittämishankkeet (Espoon pienten lasten vastaanottokoti ja vop-tiimi)
Arvioinnin kehittäminen, asiakkaan kokemus ja ääni sijoituksesta paremmin esiin yhteenedossa.

Työvuorosunnittelun kehittäminen siten, että se vastaa paremmin suoran asiakastyön tekemistä ja tukee työntekijän hyvinvointia (työaika-autonomia).

Hyvät käytännöt, kehittämishankkeet (Espoon nuorten vastaanottokoti)

Kiitolinja työryhmän perustaminen neljä vuotta sitten. Kyseessä kotiin tehtävä arviointityö vastaanottokodin kanssa yhteneväisin menetelmin. Työryhmä perustettiin siihen paineeseen, että vastaanottokodit olivat täynnä ja nuoria jouduttiin lähettämään arviointiin Espoon ulkopuolelle, eikä nuoren kyvystä toimia omassa elinympäristössään saatu tämän vuoksi kunnollista käsitystä. Kiitolinjan työtä on pitkin matkaa kehitetty sekä hiottu ja sen tunnettavuutta oman kaupungin sisällä lisätty.

Perhe- ja sosiaalipalveluissa on otettu käyttöön BBIC-malli yhteiseksi viitekehikseksi, jonka myötä on kehitetty yhteenvetoja vastaamaan BBIC-mallia sisällöltään. Tällä hetkellä kehitetään yhteenvetojen otsikointia, sekä niiden sisältöä vastaamaan samoihin kysymyksiin, riippumatta yksiköstä tai palvelusta.

Kansa-kouluhankkeen myötä osallistava kirjaaminen on otettu käyttöön ja kehitetty sen myötä käytänteitä ja esimerkiksi vastaanottokodissa tehtiin uusi pohja viikkotiivistelmään. Uusi viikkotiivistelmä tehdään yhdessä nuoren kanssa ja se on aihealueiltaan kattava ja siinä tulee kirjata myös nuoren oma näkemys tilanteestaan.

Helsingissä vastaanotossa on käytössä yhtenäisiä standardoituja haastattelukäytäntöjä (mm YSR, Achenbach, eurodad2). Työskentelyn käytänteitä ja sisällöllistä kehittämistä on tehty myös yhdessä kokemusasiantuntijoiden kanssa. Helsingin lastensuojelussa on käytössä yhtenäinen tuen tarpeen arviointimalli, joka on arviointityön perustana myös vastaanotto- ja arviointiyksiköissä. Osana arviointia tehdään lapsen tilanteesta ja tarpeista riippuen myös testauksia psykologin toimesta.

(10)

Asiakasohjaus vastaanoton kaikkiin palveluihin toteutuu 1.1.2018 alkaen keskitetyn palveluohjauksen kautta. Tavoitteena on varmistaa, että asiakkaan tilanteessa on aina tarjottu mahdollisuus kotiin vietäviin akuuttipalveluihin sekä tarjota vankka konsultatiivinen tuki sosiaalityöntekijöille sijaishuollon muodosta päätettäessä kiireellisissä sijoitustilanteissa.

Kehitteillä on mobiilina toteutettava sähköinen asiakaskysely, jonka käyttö aloitetaan vastaanottotoiminnasta.

Vantaa (lasten ja nuorten laitospuolitoiminen vastaanotto- ja arviointityö)

Vantaalla on otettu käyttöön BBIC-malli yhteiseksi viitekehikseksi koko lastensuojelussa. Kuntaliiton toimintakykymittari on otettu käyttöön laitospuolitoimisessa vastaanotto- ja arviointityössä ja vastaanottoperhetyössä.

Vantaalla on aloitettu omana toimintana päihdearviointimalli nuorten vastaanotto-osastoilla terveydenhuollon tiimin ja osastojen yhteistyönä. Mallia on työstetty yhdessä nuortenkeskus Nupin kanssa. Terveydenhuollon henkilöstö on laatutekijä moniammatillisen arviointi- ja selvittelytyön tekemiseksi. Erityistyöntekijät osallistuvat hoitoon ja sen suunnitteluun. Terveydenhuollon henkilöstön keskittäminen omaksi tiimiksi pois osastotyöstä on taannut erityistyöntekijöille paremman tuen omasta ammattiryhmästä.

Vantaalla on yhteistyötä Osallisuuden ajan kanssa ja tavoitteena on kokemusasiantuntijoiden hyödyntäminen osana kehittämistyötä.

Vantaalla on ollut tarjota sosiaalityölle tukea ostopalvelulaitoksiin meneviin kiireellisiin sijoituksiin tarkoituksena taata asiakkaalle tasalaatuinen selvittely, vaikka sijoitus omaan vastaanotto- ja arviointityöhön ei ole ollut mahdollista. Tuki tarjottiin vastaanottokodin perhetyön resurssista, mutta 1.1.2018 alkaen käytäntö poistui organisaatiomuutoksen vuoksi. Lapsen siirtyessä omaan kuntouttavaan laitokseen tai Potkurityöhön on asiakkaalle pystytty tarjoamaan katkeamaton hoitojatkumo tiiviillä yhteistyöllä.

Tammirinteen vastaanottokodissa on huhtikuusta 2015 toiminut perheiden vastaanotto- ja arviointiosasto Tammela, johon voi sijoittaa 0-6v lapsen lastensuojelullisin perustein yhdessä vanhempiensa kanssa. Tämä on vaihtoehtona pienen lapsen yksin sijoittamiselle vastaanottoperheeseen. Vuoden 2018 aikana vastaanottoperhetyössä kokeillaan pienen lapsen (0-6v) ja vanhemman yhdessä sijoittamista vastaanottoperheeseen.

Porvoo (Alva-talo, 7 paikkainen nuorisokoti Porvoossa)

Ennen pitkäkestoisin sijoituksiin erikoistunut Tukkarit on vuodesta 2015 alkaen toiminut Alva-talona, jossa on paikkoja nuorille 12-17v on 7 ja lisäksi 2 perhehuonetta, joita on käytetty pääosin kiireellistä perhekuntoutusta tai koko perheen sijoitusta vaativissa tilanteissa. Alva-talon toimintaa on kehitetty vastaanottoyksikön suuntaan, niin että paikoista 2-3 on varattu vastaanottotoimintaan ja loput pitkäaikaiseen toimintaan. Nuorten ja perheiden osalta arviointityöskentelyn kehittäminen on aloitettu henkilöstön koulutuksella.

Järvenpää: Auerkulman tiloissa toimii myös erityisluokka ja koulunkäynnin tukijakson erityisopettaja. Monet vastaanottoyksikössä sijoituksessa olevat ovat käynnistäneet uudestaan koulunkäyntiään tämän toiminnan avulla.

Kotiuttava työskentely sijoituksen päättyessä. Kun sijoitus päättyy eikä perhetyö aloita perheen kanssa, tuetaan kotiin palaamista omana toimintana muutaman viikon ajan. Mikäli sijoitus vastaanottoyksikössä jatkuu, eikä kotiin paluu mahdollistu heti, on lapsi mahdollista siirtää omaan lastenkotiin samassa pihapiirissä. Myös mikäli arvioinnissa päädytään pitkäaikaiseen

(10)

sijoitukseen, on siirto mahdollista tehdä joustavasti omaan lastenkotiin ja ajan myötä sieltä samalla pihalla olevaan tuettuun asumiseen.

Sosiaalipäivystyksen kanssa hyvä yhteistyö. Mm ”hatkassa” oleva nuori voidaan väliaikaisesti sijoittaa vastaanottoyksikön resurssihuoneeseen odottamaan hakua omaan sijoitusyksikkönsä. Esimiespäivystys ympäri vuorokauden. Kaksi esimestä päivystää vuoroviikoin ja antaa mahdollisuuden työntekijöille saada ohjausta ja neuvontaa haastavissa tilanteissa. Myös mahdolliset rajoitustoimenpiteille saadaan päätökset heti.

Perhearviointi koulutuksen ovat kaikki käyneet yksikössä. Tämä mahdollistaa laajemman arvioinnin lapsen asioista vastaavalle sosiaalityöntekijälle ja perheelle itselleen. Osallistava kirjaaminen suunnitteilla ja alkamassa. Mahdollistetaan kirjaamiset yhdessä asiakkaiden kanssa.

Tuusula Koivukuja: Nuorisosasema osana arviointia, kun nuorella on mielialan laskua tai päihteidenkäyttöä.

Hyvinkään Kotirinteen:

Kotirinteen yhteydessä toimii tehostetun kotiuttava perhetyön tiimi. Tiimillä on tiivis yhteys vastaanottokotiin ja nuoren mahdollisen kotiutumisen yhteydessä työ jatkuu ns. saattaen vaihtaen, eikä katkoksia tule. Myös mikäli nuori sijoitetaan pitkäaikaiseen laitokseen on hänen kotiutuessaan nuorta ja tämän perhettä vastassa tutut perhetyöntekijät. He myös tukevat vanhempia nuoren joutuessa sijoitukseen, jolloin vanhemmat voivat käydä läpi sijoituksen tuomia tunteita, surua, häpeää jne.

Kotisilta työskentely, jossa arvioidaan nuoren kokonaistilanne tämän kotona kahden kuukauden aikana. Tapaamisia 2-4 viikossa. Mukana vastaanottokodista ohjaaja sekä tehostetusta kotiuttavasta perhetyöstä työntekijä. Lisäksi sairaanhoitajan sekä toimintaterapeutin arviot (3-5 tapaamista).

Arvioinnin tukena mm. perhearviointimalli - perheen toimintakyvyn, voimavarojen, vahvuuksien ja vaikeuksien arviointimenetelmä, eurodad2, erilaiset toimintaterapeutin tekemät toimintakyvyn arviointilomakkeet, yksilö -ja ryhmätoiminta sekä sairaanhoitajan tekemät fyysisen ja psyykkisen terveyden arviot.

Yöllä ohjaaja / työntekijöiden varallaolo ja muuten esimesten varallaolo iltaisin ja viikonloppuisin (mahdollistaa konsultaation ja tuen sekä tarvittaessa tulee paikalle). Turvallisuuteen ja kohtaamiseen panostettu ja koko henkilökunta käynyt mm. Mapa-koulutuksen.

- työntekijöiden sitoutuminen mielekkyyden, innovatiivisuuden, paikallisuuden ja yksilöllisten prosessien myötä
- asiakaslähtöisyys, moniammatillisuus ja kustannustehokkuus; voidaan itse luoda kaupungin tarpeisiin sopivia toimintamalleja
- moniammatillisen tiimin osaaminen ja resurssi tiiviiseen perhetyöhön; yhteinen arviointi perheen kanssa
- mahdollisuus lyhyeen muutostyöskentelyjaksoon arvioinnin päätteeksi kotiinpaluun mahdollistamiseksi => Vähentänyt pitkäaikaisen sijoituksen tarvetta mm. Vuonna 2016 kotiutumisprosentti oli n. 66 %
- paikallisuus; tutut verkostot ja lyhyet matkat sekä nuorten oma ympäristö

*Palvelujen
yhdyspinnat ja
yhteistyö
muiden
palveuiden
kanssa*

Lastensuojelun vastaanottotoiminnan ja lasten- sekä nuorisopsykiatrian samanaikainen arviointi lapsen tarpeista. Yhteensovittamisessa on paljon haasteita.

Vastaanotto- ja arviointiyksiköissä tehdään paljon yhteistyötä muiden lastensuojelun toimijoiden kanssa, esim. tehostetun perhetyön, perhetyön ja erityistyöntekijöiden kanssa. Käytännössä

<p><i>sekä miten palvelujen integraatio toteutetaan</i></p>	<p>yhteistyö on työparityötä yli tiimirajojen. Lisäksi yhteistyötä on koulujen, tutkimus-, arviointi-, ja konsultaatiopoliklinikoiden sekä muiden terveydenhuollon toimijoiden kanssa.</p> <p>Kaikkien vastaanottoyksiköiden toiminnan kannalta keskeisiä yhdyspintoja on myös vastuusosiaalityön, pidempiaikaisten sijaishuollon yksiköiden (sekä kunnalliset että yksityisten palveluntuottajien yksiköt), poliisin, sosiaalipäivystyksen, nuorten päihdepalveluiden, nuorisotoimen ja koulujen kanssa.</p> <p>Lisäksi yhteistyötä tehdään mm. erilaisten harrastuksia tarjoavien tahojen kanssa.</p>
<p><i>Palvelun laatu</i></p>	<p>Työskentelyn tulee perustua asiakassuunnitelmaan ja työskentelyn tulee olla lapselle ja perheelle näkyvää ja avoimesti dokumentoitua.</p> <p>Omaohjautuvuus suunnitelmat pidetään yksikössä asiakkaiden nähtävillä ja päivitetään vuosittain. Aluehallintovirasto tekee käyntejä yksiköihin laadun arvoimiseksi.</p> <p>Hosva-mittaristo Helsingissä nuorten vastaanotossa.</p> <p>Sisäinen valvonta toteutuu asiakasohjausyksikön tekemien valvontakäyntien kautta (H:ki).</p> <p>SHL:n mukainen ilmoitusvelvollisuus on henkilökunnan tiedossa, välineenä Spro.</p> <p>Käytössä on myös terveydenhuollon vaaratilanteiden raportointijärjestelmä Haipro.</p>
<p><i>Toiminnalliset ja taloudelliset mittarit</i></p>	<p>Hoitovuorokauden hinta, käyttöaste, nuoren pitkäaikaisen sijoituksen estäminen tai jos ei mahdollista niin nuoren tarpeiden arvioiminen ja kuvaaminen hänen tarpeitaan vastaavan jatkosijoituspaikan löytämiseksi. Sijoitukseen keston lyhentämiseen vaikuttavat työskentelytavat mm. silta työskentely, kotiuttava tehostettu perhetyö yms.</p> <p>Asiakastietojärjestelmän kautta kerätään paljon tilastoitavaa tietoa, jota hyödynnetään päätöksenteossa.</p> <p>Taloutta seurataan 1-3 kk:n välein saatavan raportin avulla. Lisäksi seurataan toteutuneita hoitovuorokausia ja lasketaan toteutunut hoitovuorokausihinta vuositasolla.</p>
<p><i>Osallisuus ja vaikuttaminen</i></p>	<p>Asiakaspalaute sekä asiakasraadit, asiakaslähtöinen, asiakkaan osallisuuteen ohjaava työskentely. Osallistava kirjaaminen. Nuoren ja vanhemman vuorovaikutuksen parantamiseen ja kotiinpaluun mahdollistamiseen liittyvä työskentely eri menetelmin esim. Silta -työskentely. Vastaanottoyksiköissä ja -osastoilla on käytössä yhteisökokouksia, joissa lapset voivat vaikuttaa toiminnan suunnitteluun (mm. ruoka) sekä antaa palautetta.</p> <p>Vantaalla on käytössä sähköinen asiakaspalautekysely. Joissain kunnissa on käytössä Kuntaliiton toimintakykymittari.</p> <p>Porvoossa on kehitetty erityisesti perhearviointia, jossa työskentelyssä vanhemmat ja nuori tekevät tehtäviä yhdessä ja arvioivat toimintaansa perheenä.</p> <p>Useissa kuntien yksiköissä on vanhemmille ja/tai vanhemmille ja lapsille yhteisesti suunnattua osallistavaa toimintaa.</p>
<p><i>Kielelliset oikeudet</i></p>	<p>Vain Porvoon yksikössä pystytään tuottamaan työskentely ja dokumentointi sekä ruotsiksi että suomeksi. Espoossa pystytään myös tarjoamaan dokumentaatio ja omaohjaajatyö suomen lisäksi ruotsiksi, muissa yksiköissä palvelu toteutetaan suomeksi.</p> <p>Muun kielisiä työntekijöitä on yksiköissä satunnaisesti esimerkiksi sijaisina, mutta pääosin työskentely suomea puhumattomien maahanmuuttajataustaisten lasten kanssa toteutuu</p>

englanniksi. Kriisitilanteessa käytetään tarvittaessa myös puhelintulkkausta ja erilaisia digitaalisia sovelluksia.

Dokumentaatiota ei tuoteta myöskään englanniksi, vaikka päivittäinen kanssakäyminen voidaan toteuttaa englanniksi. Tarvittaessa dokumentaatio käännetään asiakkaan äidinkielelle kielestä riippumatta.

*Muutoksen
mahdollisuudet
ja muutos
asiakas-
näkökulmasta*

Uudenmaan maakunnassa pyritään varmistamaan lastensuojelun sijaishuollon vastaanotto toiminnan osalta, että palvelu voidaan tuottaa kokonaan omana, vastuusosiaalityötä lähellä olevana palveluna. Vastaanotto toiminta käsittäen sekä laitospuoleisen että sijaisperheissä toteutuvan toiminnan (ks. lisää vastaanotto perhe toiminnan palvelukuvauks), järjestetään hallinnollisesti yhtenäisenä toimintana, jolla on alueellisesti organisoituja, lähellä asiakasta olevia toimipisteitä. Nykyisten kunnallisten vastaanotto toiminnan yksiköiden toimintaa sisällöllisesti yhtenäistämällä voidaan taata tasalaatuinen arviointi- ja vastaanotto palvelu koko maakunnan alueella ja sitä voidaan kehittää kiinteässä yhteistyössä sosiaalityön, muiden lastensuojelun palveluiden ja pidempiaikaisen sijaishuollon kanssa. Vastaanotto toimintaan sisältyvän asiakkaan kokonaistilanteen arvioimista syventävän tehtävän vuoksi on tärkeää, että moniammatillisuus toteutuu vastaanoton henkilöstössä. Ohjaajien lisäksi vastaanotto laitostoiminnassa tulee olla ainakin sairaanhoitajia sekä toimintaterapeutti ja psykologiresursseja.

Vastaanotto toiminnassa katsotaan keskeiseksi, että sijoitusten lyhytkestoisuuden ja sisään rakennetun arviointitehtävän vuoksi on lasten tulee päästä lähellä asuinkuntaansa olevaan yksikköön. Nykyisiä toimipisteitä vahvistamalla ja asiakaspaikkoja jonkin verran lisäämällä työryhmä katsoo vastaanotto palvelua voitavan tulevaisuudessa tarjota koko maakunnan tarpeet kattaen sekä suomeksi että ruotsiksi. Kattavuuden takaaminen edellyttää myös sujuvaa asiakasohjausta pidempiaikaiseen sijaishuoltoon sekä hyvin toimivia ja joustavia kotiin vietäviä tehostettuja palveluita.

Asiakasohjautuvuus vastaanotto palveluihin yhtenäistetään virka-aikana. Asiakasohjautuvuuden järjestelyt virka-ajan ulkopuolella riippuvat osin sosiaali- ja kriisipäivystysten organisoitumisesta.

Nuorten vastaanotto- osastot tarjoavat perustehtävänsä lisäksi virka-apua tilanteissa, jossa oman kunnan ulkopuolelle sijoitettu lapsi tai jonkin toisen kunnan huostassa oleva tai kiireellisesti sijoitettu lapsi luvatta sijaishuolto paikastaan poistuttuaan tavoitetaan ja hänet toimitetaan vastaanotto yksikköön odottamaan kuljetusta omaan sijaishuolto paikkaansa. Työryhmä näkee ensisijaisena vaihtoehtona sen, että karkulaisten säilytys ja muu virka-ajan ulkopuolinen päivystyksellinen toiminta olisi keskitettyä yhteen yksikköön. Alueellisesti laajan kattavuuden saavuttaminen on kuitenkin haastavaa. Sosiaali- ja kriisipäivystysten alueellinen jako sekä poliisi piirien aluerajaukset eivät ole kuntarajojen tai sote palveluiden järjestämisen alueiden kanssa yhtenevät. Näin ollen yhden yksikön perustaminen ei vaikuta toistaiseksi realistiselta.

Mainituin perusteluin työryhmä esittää, että jatkossa karkulaisten vastaanottoaminen ja väliaikainen hoitaminen järjestetään vastaanotto yksiköissä alueellisesti (esim. kolme aluetta) kiertävänä, päivystys vastuun kanssa siirtyvän resurssin turvaamana palveluna. Myös vartijapalveluiden osalta tarkoituksen mukaisen ja riittävän palvelun saatavuus on turvattava kaikissa yksiköissä tasavertaisesti.

Vastaanotto- osastoille sijoitetaan akuutissa tilanteessa myös vammaisia lapsia. Erityisryhmä on hyvin pieni, mutta myös erittäin vaativahoitoinen. Yhteistyötä vammais palveluiden kanssa tulee näissä tilanteissa tiivistää sekä selvittää kehitysvammahuollon, psykiatrian ja laitoshoidon yhteistyö mallin soveltuvuutta akuutteihin tilanteisiin.

Vastaanotto palveluiden tarpeet vaihtelevat ennakoimattomasti. Maakuntatasoisesti tuotetussa palvelussa voidaan paremmin turvata palveluntarjonta. Maakuntatasoisesti pystytään vastaamaan

	<p>eri tavoin haastavasti oireilevien lasten tarpeisiin, mikä nykyisellään ei kaikissa yksiköissä ole mahdollista.</p>
<i>Muutoksen uhat</i>	<p>Palveluiden jatkumollisuuden varmistaminen voi muuttua nykyistä haastavammaksi palveluiden muotoutuessa suuriksi kokonaisuuksiksi. Lastensuojelun avopalveluiden ja vastaanotto toiminnan välillä tulee olla joustava räätälöinnin mahdollisuus myös tulevaisuudessa. Tähän uhkaan kytkeytyy kiinteästi asiakasohjautuvuus eli ohjautuvuuden epätasaisuus eri alueilla.</p> <p>Palveluiden riittämättömyys on uhka erityisesti arvioinnin tasalaatuisuuden näkökulmasta. Vastaanotto palvelun kysyntään ja riittävyyteen vaikuttaa myös joidenkin muiden palveluiden, esimerkiksi akuutin tehostetun perhetyön saatavuus.</p>
<i>Muut toiminta- ympäristön muutokset</i>	<p>Muista kulttuureista tulevat lapset ja heidän hoidon tarpeensa, kieli- ja uskontokysymysten huomiointi.</p> <p>Digitalisaatio luo tulevaisuudessa entistä enemmän mahdollisuuksia asiakkaiden osallistumiselle, palautteen keräämiselle, monimuotoisemmalle dokumentoinnille sekä palveluiden integraatiolle. Palveluiden integraation mahdollistamisessa digitaalisten välineiden ja järjestelmien kehittämisellä on suuri merkitys.</p>